

IV b 1
Kapsel

Købt af Nord. aut.
bokh. 8/10 38
Febr 10!

Trohet i det ringe.

Berättelse ur folkliktvet

af

[*Edith Forssman*]
Sina.

Helsingfors,

Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri,
1885.

1800

1
Nämndemansgården låg pryblig och rödmålad med hvita
fönsterfarnar tätt invid landsvägen. Rundtomkring såg
man frodiga åkrar och ängar, det var en riktigt präktig gård,
som nämndemannen fått med sin hustru, då de gifte sig.

Inom hus var det naturligtvis också fint med granna
tapeter i alla rummen och gardiner för fönstren, ty det var
husbondens högsta önskan, att de skulle hafva det „såsom herr-
skap“. Hustrun var också swag för alt slags släd och ju gran-
nare de kunde få, desto nöjdare var hon.

De ägde endast tvänne barn, en son och en dotter; flickan,
som var äldre, hade i dopet fått de granna namnen Emelia
Alexandra, gossen hette rätt och slätt Berndt såsom far och farfar.

Nämndemannen lade aldrig själf hand wid jordbruket, han
kom knapt en gång i månaden ut på åkern att se efter arbets-
folket, ty, då han icke var borta i tjänstegörömål, eller på be-
sök hos herremännen och de förnämligaste husbönderne i socknen,
tog han emot främmande hemma och satt styf och rak i sals-
gångstolen med en lång silfwerbeslagen pipa i munnen. Wär-
dinnan tyckte också mest om att dricka kaffe hemma eller borta
med någon bekant och så fick hushållet gå som det kunde; alt
var lämnadt i legda händer.

Både Emelia och hennes bror hade något år gått i skola
i närmaste stad, emedan det ej ännu fanns någon folkskola i de-
ras hemsocken. Sedan togo föräldrarne dem hem igen och tyckte,
att de woro tillräckligt lärda.

Dottern satt mest och wirlade spets wid fönstret, där hon
kunde se alla förbiåkande; något gröfre arbete brydde hon sig
aldrig om att göra och wägade sig knapt ut i köket för att inte
fota ned sina fina kläder. Berndt hade också fått lätjesulla wa-
nor, han följde oftast med fadern, då han var borta, eller satt
han och rökte inne i farstufkammaren hos modern och systern.

Han var en ståtlig gosse ungefär tjuuett år gammal och modern var riktigt stolt öfver honom, när han förde för henne till kyrkan i den nya blånmalade karran.

Alla dagar tänkte hon på, hvilken flicka skulle vara sin och vil nog att blifva hustru åt hennes Berndt, när han engång skulle taga emot gården; hon talade också härom med sonen, men denne endast skakade på hufvudet och smålog — han hade nog sina egna tankar.

Några stenkast från nämndemansgården låg inåt skogen skomakaren Wiks lilla stuga. Den såg wisserligen ganska låg och oanseelig ut, men likväl stannade man gärna wid grinden och såg in öfver den lilla gården med dess frodiga syrenhäckar och röda pioner, som midsommartiden blomnade så grant på ömse sidor om stugdörren. Här bodde sedan många år tillbaka „gamle Wiken,“ som folk brukade kalla honom, fastän han icke var äldre än mången, som gaf honom det namnet, men hans hår hade tidigt grånat och många rynkor syntes i hans ansigte. Gamle Wiken hade nämligen fått pröfwa mycket i lifwet; han hade varit ett så kalladt auktionsbarn, som slitit ondt, frusit och fruktit mången gång i yngre åren och blott genom ihärdigt arbete och outtröttlig flit hade han småningom arbetat sig upp till välstånd. Några år lefde han så, lycklig och förnöjd i egen stuga med sin unga hustru, då kom en swår feber och hämtade sorg och döb till månet hem.

3 flere veckor kämpade den raske skomakarehustrun med lifwet, men döden segrade till slut och med förkrosadt hjärta följde mannen henne till grafwen. Nu hade han kvar blott sitt enda barn, lilla Maria, en glad, blåögd flickunge, som skrattade och sjöng från morgon till kväll och på alt fätt försökte trösta sin far. Ofta måste han småle åt flickans lekar och tackade Gud för den glädje han hade af henne; men aldrig glömde han sin unga hustru och därför gifte han icke håller om sig, utan hjälpte sig så godt han kunde med det lilla hushållet, tills Maria blef äldre. Hon lärde sig också tidigt att göra nytta och före sitt tionde år war hon redan faderns lilla hushållerska. Af naturen

tyktes hon förstå sig på att hålla alt i ordning i stugan och om kvällarne hjälpte hon sin far, när han tog sig en fristund för att gräfwa i den lilla täppan, som han kallade „sin trädgård“.

Skomakaren Wik war aldrig lyckligare, än då han sjyslade bland sina blommor och buskar en stilla sommarafton: „Ute under den blåa himmelen är det som i en stor kyrka,“ brukade han säga, „där sjunga fåglarna psalmer till Guds pris och då röres äfwen människans hjärta, så att hon tackar och lofwar Herren för alla Hans wälgärningar“. Så talade gubben, ty han hade tidigt lärt sig att älska Guds ord och därifrån hämta råd och hjälp i alt, hvad han företog sig. Därför hade han också ett förnöjsamt sinne både i glada och sorgliga dagar. Han tänkte icke såsom mången annan i samma förhållanden: „Jag är ju endast en fattig skomakare, hvad tjänar det till att vara så samwetsgrann och noga med ett så simpelt arbete och så ringa som jag är, annat wore det, om jag skulle vara präst eller doktor“. Nej han hade redan för länge sedan tagit till sitt rättesnöre detta bibelspråk: „Den där trogen är i det minsta, han är ock trogen i det mer är, och den i det minsta orätt är, han är ock orätt i det mer är“, och „Herrens öga skådar öfweralt“.

Ofta talade han härom med Maria och inpräglade dessa ord djupt i hennes hjärta; själf lärde han henne både läsa och sjunga psalmer, och hwarje söndag, om wädret medgaf, såg man dem wandra till kyrkan. På söndagseftermiddagen åter sutto de och läste tillsammans på en liten träbänk utanför stugan, då det war warmt och wacker, medan svalorna flögo fram och tillbaka öfver deras hufvuden och humlorna surrade bland blommorna rundtomkring dem.

Nämndemannen war deras närmaste granne och de enda leffamweter Maria wetat af, woro Berndt och hans syster; men som Emilia war flere år äldre och desutom hade ett misnöjdt lynne, brydde hon sig aldrig mycket om den lilla glada Maria. Brodern däremot lekte allra hälst med „gamle Wikens“ flicka; de plockade smultron tillsammans, lagade wisplar och näfverfogar och alt sådant, som barn på landet taga sig före. Berndt hade också ett godt hjärta och fastän han alltid därhemma fick

sin vilja fram, lät han ändå Maria bestämma lekarna och hjälpte henne, där han kunde, med hennes små arbeten.

„Han är en god gosse,“ brukade gamle Wifen säga, „skada bara att föräldrarna icke förstå att fostra upp honom rätt, men vår Herre har sina tankar och kan väl göra en bra karl af honom i alla fall“.

Ären gingo fort. Berndt var såsom nämnt tjuguet år, Maria hade nys så fylt sjutton, och fastän hon icke kunde kallas wacker, såg hon innerligen treflig ut med sina glada ögon och sitt glänfande, ljust hår. Wijst war det sant att hon icke hade någon grann ylletygsklädnings att taga på sig till kyrkan; icke ägde hon heller någon fin paltå eller dyrbar sjal, men hennes ljusa bomullsklädnings såg så ordentlig ut och den swarta silkesjalleten slöt sig helt prydligt kring hennes rödblommiga ansigte.

Jungen hade så röda kinder och så glada ögon som Maria, tyckte Berndt; han tänkte hwar gång på henne, när modern talade om klofarenns Gilda och de rika gårdsbötrarna, som hon tyckte skulle passa till hustru åt hennes son. Men, när Berndt engång sade åt henne, att Maria war den bästa flicka han wiste af, skrattade hon blott och menade, att en sådan obetydlig skomakaredotter kunde just duga till dagswärkarehustru, men ingalunda passa till wärdinna på en stor gård.

Berndt teg, tog sin mössa och gick ut; det gjorde han jedan alltid, hwarje gång modern tog upp samma tal.

Emelia hade emellertid fått en friare allbeles efter föräldrarnes sinne. Det war en ung karl, som slagit upp handelsbod i kyrkobyn; han kallades herr Blomros och war „så fin som den finaste herre“, sade nämndemansmor. Det war hans ståtliga wärd och de granna kläderna, som studit henne i ögonen; aldrig frågade hon efter, om han war en redbar människa och hade sin handelsrörelse utan skuld. Herr Blomros hade småningom gjort sig allt mera bekant i nämndemansgården, tills han slutligen friade till dottern och fick ja.

Hu blef det ett bråk och bestyr med utstyrseln; fadern reste själf till staden och kom hem med swart sidentyg till brudklädningsen samt diwerse annat. Emelia skulle nu bli fru, där-

för måste hennes utstyre blifwa dubbelt så fint som annars, menade föräldrarna.

När Maria en söndagseftermiddag tittade in i granngården, blef hon genast af wärdinnan bjuden upp i vindskammaren för att se på alla Emelias presenter och nya kläder. Där fanns fullt upp af allting, både linne-, säng- och gångkläder och modern glömde ej håller att berömma hwarje plagg och pris, huru godt och pråktigt det war. „Ett sådant utstyre måste också den flicka ha, som Berndt gifter sig med“, sade hon slutligen, „rikt skall rikt ha och en fattig brud will jag icke höra talas om“. Det ordet träffade Maria så besynnerligt i hjärtat och huru hon än försökte slå bort det, kom det alltid tillbaka igen.

„Ja det är nog mig, som hon menar“, tänkte flickan, när hon wandrade hemåt. Berndt brukade alltid kalla mig för lilla brud, när wi woro barn och nu, sedan jag blifwit stor, wille nämndemansmor wisa, att jag aldrig ens skall tänka ditåt“. Tärnarna kommo Maria i ögonen, hon war ej den, som wille tränga sig på rikt folk, men det war nu engång så, att hon höll Berndt så hjärtligen kär, hon kunde ej hjälpa det och därför föllo de bittra orden så tungt på hennes hjärta.

Då hon kom hem, satt fadern och läste wid fönstret och som hon ej wille låta honom se sina tårar, gick hon genast ut igen och band upp några blommor, som en regnflur på förmiddagen slagit ned.

Just som hon stod där helt bedröfwad och förgråten, ropade en wälbekant röst bakom henne: „Hwarför gråter du Maria, som alltid brukar wara så glad?“

Hon wände sig förskräkt om och där stod Berndt och lutade sig öfwer grinden; hon försökte genast se gladare ut, men hwara kunde hon ej.

„Gråter du kanske, för att du icke har sådan grannlåt som syster min därhemma?“ frågade han skrattande.

„Ahnej Berndt, sådana fina kläder skulle icke passa för mig, dem har jag aldrig längtat efter, det wet du nog“.

„Jo jo Maria, det wet jag, men jag wet också, hwarför du i dag har gråten i halset; Emelia talade om för mig, hwad mor sade åt dig däruppe. Hör nu också på mig och sätt tro

till hvad jag säger. Minns du Maria, när wi båda woro barn, huru wi då lekte brud och fästman? Jag tyckte alltid, du war den snällaste flicka i hela världen och så tycker jag ännu, därför skall det bli allwar af leken och wi två skola inom året wara man och hustru.

„Kära Berndt,“ sade flickan helt häpen, „tala inte på det fättet, hvad skulle nämndeman och wärdinnan säga, om de wiste af det?“

„De skola få höra det i denna kwäll“, menade Berndt ifrigt, „din far har jag ingen rädsla för, han har alltid warit wänlig mot mig och föräldrarne ha håller aldrig hittills satt sig emot mig“.

Maria skakade bekymrad på hufwudet, hon hade inte samma glada tro på att alt skulle gå så lätt, men Berndt tröstade henne och sade slutligen innan han gick: „War du bara glad och lugn Maria, det må gå huru som helst, så är du ändå för mig den käraste på jorden“.

Så slutades detta samtal, Berndt skyndade rasht hemåt och Maria gick in för att laga kwällswarden åt sin far. Inte kunde hon, såsom Berndt bedt, wara lugn och wijs, när hon tänkte på framtiden, ty hon kände så wäl, huru högmödiga nämndemannens alltid warit; men hwar gång hon tänkte på Berndts sista ord, slog hennes hjärta af en innerlig glädje.

Weckan förgick emellertid, utan att hon hörde ett ord, eller råfåde någon från gården. Om söndagen war wädret regnigt och fult, så att hwarken gubben Wik själf eller Maria gick till kyrkan; på eftermiddagen, just då de tagit fram sina psalmböcker för att tillsammans sjunga en aftonpsalm, hördes steg i farstun och Berndt trädde in.

„Det war ett rart främmande,“ sade gamle Wiken wänligt, „stig fram och sitt ned“. Den unge mannen satte sig på bänken under fönstret, med sin wäta mössa mellan fingrarna; gubben Wik talade om wädret, årswägten och dyligt, men de båda unga woro nästan swarslösa och sågo bekymrade på hwarandra, slutligen sade Berndt: „Efter jag wet, att raka wägen alltid är den ginaste, som ordstäfwet lyder, så will jag nu riktigt säga sanningen sådan den är. Sista söndags talade jag, som du

minns, med dig Maria, och sade att du men ingen annan skulle bli min hustru. Jag war inte rädd för er, fader Wik, men Maria menade, att mina föräldrar nog skulle sätta sig emot oss. Samma kwäll sade jag därhemma höfligt och stillsamt, hvad mitt beslut nu war, men då blef där gräl och ledsamheter utan ända. Hur wacker jag än talade, så hjälpte det till intet; de foro ut mot oss med sådana ord, som jag gärna wille glömma, om det wore möjligt. Till sista slutet teg jag och lät dem hålla på; men hela natten tänkte jag på det och jedan weckan ut, tills det rann mig i sinnet, att tiden ändrar folks tankar. Wi äro unga wi, Maria och jag, wi kunna wänta, men den, som inte will bli och hänga hemma sålänge, det är jag det. Strax efter min systers bröllop, far jag till staden och skaffar mig plats på något skepp; det har jag också jagt åt föräldrarne och far blef twär igen, men mor menade, att det war bäst, jag reste och slog mina griller ur hufwudet. Jag tänkte, att mitt onda satt i hjärtat och det blir aldrig bra, förrän jag får dig Maria, men det wille jag nu inte säga för att icke förtreta de gamla“.

„Det war en ledsam sak det här,“ sade fader Wik, då Berndt slutat att tala, „nog wiste jag alltid, att det war godt er unga emellan, men swårt är det, när barnens wilja sätter sig upp mot föräldrarnes, därför är det rätt gjordt af dig Berndt att wara tålig och wänta. I skriften står ett sant ord för den tålmodige också: „Den som råder sitt sinne, är bättre än en, som städer winner“. Herren skall nog till sist styra alt till en god utgång.“

„Så tror jag med“, sade Berndt och skakade kraftigt gamle Wikens hand, „gråt bara inte Maria, alt skall bli bra, när jag efter något år kommer tillbaka“.

„Du är en redlig gosse,“ sade fader Wik med en tår i ögat, „Gud wälsigne er kära barn. Inte har du Berndt sett efter rikdom och stora ägodelar, men ett godt wal har du gjort i alla fall, det säger jag, fast jag är flickans egen far. Hon är slitig, stilla och gudfruktig och kommen i engång tillsammans, så tror jag säkert, att vår Herre låter eder wäl gå, om i såsom min saliga hustru och jag tagen detta till ert rättesnöre: „War trogen äfwen i det lilla“.

„Tack skall ni ha fader Wik,“ sade Berndt, „jag skall komma ihåg de där orden“.

Par weckor senare firades i nämдемansgården dotterns bröllop med stor ståt och så flyttade de nygifna till kyrkbyn, där de skulle börja lefwa som „riktigt fint folk“, sade nämdemansmor och det finaste hon wiste, war att dricka kaffe på gäng om morgnarna och att göra ingenting hela dagen lång. Att detta hade också mågen, herr Blomros, lofwat åt sin hustru och swärmor.

Berndt rustade sig emellertid till sin resa. En wacker höstmorgon tog han afsked af Maria och hennes far samt for till närmaste stad. Därifrån erhöilo de snart underrättelser från honom, att han fått en bra plats på ett stort fartyg, som lastade på utrikes hamnar; han bad Maria wara glad och wänta troget på honom, så skulle de nog engång få lefwa lyckliga tillsammans. Detta bref tröstade Maria öfwer skilsmässan och hon blef snart åter samma glada och hurtiga flicka som förr. Nämdemannens sägo wisserligen ganska snedt på henne, hwarje gång de råkades, men Maria war alltid lika wänlig mot dem och sade aldrig nej, då hon behöfdes wid arbetet på den stora gården. Det war hennes glädje att arbeta och hwad hon än gjorde, försökte hon alltid göra det så godt hon kunde, ty så hade hennes far ända från barndomen lärt henne.

Berndt skref ganska ofta goda, wänliga bref. Det gick honom wäl i händer „fast det i början“, skref han, „war swårt för mig, som aldrig pröfwat på hårdt arbete, att taga uti med allwar, men nu ser jag, att hwilan smakar dubbelt bättre än förr“.

Han ännuade först komma hem efter ett år, men fartyget hade annan kurs och som han war nöjd med sin plats, stannade han mer än två år borta. Först när det led till jultiden, kom han hem så brun och wäderbiten att de knapt wille känna igen honom.

Först woro föräldrarna mycket nöjda öfwer hans återkomst och fadern talade redan om att han började bli gammal och gärna wille lämna gården åt sonen. Berndt skulle också nu warit nöjd att få stanna på landbacken, men, om han tog emot

den stora gården, måste han hafwa en wärldinna. Hans kära Maria war honom trogen som guld och henne men ingen annan wille han ha, det stod han fast wid.

För andra gången talade han om denna sak med föräldrarne och sade, att hans fulla allwar war att gifta sig med Maria. Modern började då gråta och klaga öfwer, huru olydig son hon hade; fadern åter teg först, men sedan sade han: „Du må gärna för mig taga flickan efter du tycker, hon är så rar, men arflös blir du, det ger jag mitt ord på, Emelia och hennes man få taga emot gården i höst“.

Nämdemannen trodde helt säkert, att sonen wid denna hotelse skulle falla till bönbofen, eller genast ändra tankar, men däri misstog han sig, ty Berndt swarade höfligt: „Far må göra, som han will med sina ägodelar, jag håller Maria förmer än all världens rikdom och i söndag skall det lysas för oss“.

Fadern blef mäktigt förundrad och mycket önd, men orden woro nu engång jagda och Berndt gick genast till pastorn. Om söndagen lystes det ganska riktigt för honom och skomakarens dotter och par weckor senare blefwo de i all stillhet wigda hemma hos pastorn. Denne hade varit Marias skriftefader och kände öfwen gamle Wiken samt wiste, att han war en allwarlig, rättstjaffens man; den wänliga och läskunniga flickan hade varit pastorns bästa skrifstskolebarn det året och fått beröm för sina om estertanke wittnande swar. När han nu läst wälsignelsen öfwer dem och så stadfäst deras förbund, tog han dem hwarbera i hand, önskade Maria lycka och sade till Berndt: „En god hustru kommer från Herren, kom ihåg det min wän, ty det har du i dag fått“.

Detta war pastorns bröllopostal, och Berndt kände djupt i sitt hjärta sanningen af dessa ord.

Hela wintern bodde de unga i fader Wiks lilla stuga, ty Berndt hade ej ens welat begära husrum hos föräldrarne. Han hade sparad ihop något af sin hyra, så att de nu kunde lefwa utan att lida nöd, desutom lärde han skomakeri af sin swärfar; han menade nämligen, att det alltid är bra att kunna ett handtwerk, man wet ej, hwad man kan behöfwa här i världen.

Om våren for han åter ut till sjös, men ej längre än att han före jul kunde vara hemma igen.

Gösten efter Berndts och Marias bröllop flyttade herr Blomros emellertid med hustru och en liten dotter till nämde-mansgården, som de nu öfvertogo, medan de gamla fingo bo-ningsrum i en byggnad på gården. Herr Blomros skötte till en början fortfarande sin handel, men sedan slog han sig endast på jordbruket. Många påstodo äfwen att, om ej swärfadern nu kommit honom till hjälp, skulle han i alla fall fått sluta med handeln, så skvalt hade det gått för honom.

Nu lefde de dock präktigt igen, men om nämde-mannen själlan brukat se efter utarbetet, så förstod sig hans swärson icke det minsta därpå. Allt, hvad han låtsade försöka, slog illa ut, ty han var så okunnig, att han knapt wiste tiden, då man skulle så eller sförda; slutligen lämnade han allt wind för wäg, som man säger och lefde hwarje dag så lätjefullt och öfwerlöddigt, att det var sorgligt att se.

Gården, som under så många år varit utan en husbondes tillsyn, började småningom förfalla; åkrarne buro usel gröda, dikena runno igen och mossor växte på de stora ängarna. In-nan Berndt den följande våren reste ut, såg han nog, huru hans barndomshem wanwårdades och talade äfwen därom med swågern; men herr Blomros, som trodde, att Berndt war gruf-ligt afundsjuk på honom, swarade myndigt, "att det war bäst, hwar och en skötte sina egna affärer".

Berndt hade också wärkligen mycket att tänka på, då han nu skulle förtjäna uppehälle åt hustru och en duktig gosse, för-älldrarnes och gamle morfaderns första skatt. Maria hjälpte emellertid troget sin man med hvad hon kunde och hennes glada jämna lynne war hans dagliga glädje. Gärna skulle han ar-betat bygnet om för henne och gossen, han tackade innerligen Gud, som skänkt honom en god hustru och ett litet friskt barn.

Den sommar, som nu följde, war owanligt kall och hösten blef mycket blåsig. Maria tänkte ofta med oro på sin man och undrade, om det icke stormade ännu mer därute på det stora hafwet; mången natt låg hon waken och hörde, huru blåsten tjöt i skorstenen. Hon blef därför mycket glad, då hon i no-

wember erhöil bref från Berndt, däruti han berättade, att de nu woro på hemvägen och om några weckor skulle inträffa i den stad, som låg närmast hemtrakten. Dubbelt så fort swängde Maria nu sitt rockhjul och sjöng ännu gladare än förr bredwid waggan.

Emellertid förflöto flere weckor och den unga hustruns wäntan blef allt ifrigare. Hwarje gång det knäpte i flugdörren, trodde hon det war Berndt, som kom och många gånger om dagen tykte hon sig tydligt höra hans hurtiga steg utanför. Maria tänkte hit och dit, slutligen erhöil hon åter ett bref, som gaf henne wifshet, men — en förskräcklig wifshet.

Brefwet war ifrån styrmannen på det fartyg, med hwilket hennes man reste och däri stod att de några dagar förrän de inlu-pit i hamn, varit utsatta för en swår storm. I mörkret under en hemsk natt, då Berndt skulle äntra upp i masken, snafwade han och föll ned på däck; sanslös och illa skadad låg den raske sjömannen där och i samma tillstånd förblef han, ända tills de wid ankomsten till hamnen kunde föra honom på lajarettet.

Allt detta beskref styrmannen i sitt bref och slutade med att säga, huru Berndt, så fort han kom till sans igen, altjämt frågade efter sin hustru.

Den stadens Maria måste flere gånger genomläsa brefwet, innan hon riktigt fattade den sorgliga nyheten, sedan satt hon nästan förkrosad af det hårda slaget och kunde hwarken tala el-ler gråta. Den gamle fadern såg en stund bekymrad på henne, sedan steg han upp, tog gossen, som låg och jollrade i waggan och lade honom i moderns famn. Då war det, som skulle Maria waknat från sin domning, hon tryckte barnet till sitt bröst och började häftigt gråta. Fadern talade under tiden tröstande ord till henne och wifade, huru denna sorg war henne sänd af Gud själf, som wille pröfwa hennes tro, om hon äfwen i den onda dagen som i den goda kunde förtrosta och hoppas uppå Sonom.

Sedan började han fundera, huru hon så fort sig göra lät, skulle komma till staden och tog snart sin mössa för att gå till byn och skaffa henne häst och körswen. Maria lade emeller-tid ihop litet kläder och matsäck åt sig och gossen och dessa omsorger gjorde, att hon småningom återfick något af sin wan-

liga hurtighet; hon wiste, att det är synd att förja oförnuftigt öfwer något jordiskt och allra mest i otid. Annu kunde ju Herren „låta ljus uppgå i mörkret“.

Följande dagen helt tidigt på morgonen begåfwo de sig på väg; flere mil hade de att åka och mot aftonen började det att regna. Gossen, som war ett owanligt stilla och snällt barn, blef nu äfwen trött af den långa resan på en skakande färre och klagade så att Maria slutligen äfwen kände sig gråtfärdig, men just då anlände de äntligen till staden och hittade, ehuru det war mörkt, lyckligen vägen till lasarettet. En äldre sjuksköterska kom genast ut emot dem och när hon fick höra, hwen Maria sökte där, sade hon vänligt: „Det war riktigt bra, att ni kom, er man ligger bara och ropar efter er, men kom nu först in i min kammare och torka edra wåta kläder för brasan“. Hon tog strax den lilla gråtande gossen i famnen, wärmdo honom wid elden och lade honom sedan under det warma täcket i sin säng. Maria tackade henne hjärtligt för hennes godhet, men själf wille hon hwarken tänka på wärme eller hwila, innan hon fått se sin man. Sköterskan uppfylde också genast hennes önskan och förde henne in i en snygg kammare. Där låg nu hennes Berndt blek och med ombundet hufwud på bädden. Då han fick se sin hustru ljusnade hans ansigte af glädje: „Gud ske lof, att du kom Maria“, sade han, „nu kan jag dö i frid, då jag ännu en gång i denna wärld fick se dig“. Maria kunde ej låta bli att gråta, hon darrade i hela kroppen, men förjökte ändå att swara gladt, hjälfade från sin far och berättade, att hon tagit gossen med sig. Berndt nickade nöjd, han tyktes ej orka tala mycket, men war glad, bara han såg, att Maria satt kvar på sängkanten. Om natten sof han oroligt af „bara glädje“, sade sköterskan, ibland for han hästigt upp och ropade efter Maria, men, då han hörde hennes röst, blef han strax lugn igen.

I rummet, där Berndt låg, fans för tillfället ingen annan sjuvling än en tio års gosse, som hade skadat sin arm; Maria fick således lof att stanna kvar hos sin man och sköterskan blef snart så förtjust i gossen, att hon sade sig aldrig hafwa sett ett så snällt barn.

Först hyste läkarne största oro för Berndts tillstånd, han

hade fått en swår stöt i hufwudet och wänstra armen, men högra benet war wärst skadadt. För öfrigt hade han ingen matlust, sof litet och hade stora plågor, men tålig war han och klagade aldrig. En dag, då flere läkare warit hos honom för att se på det sjuka benet, sade han sorgset till Maria: „När du gifte dig med en ung frisk karl, kunde du wäl aldrig tro, att du så snart skulle få se din man som en gubbe med träben?“

„Måste benet bort?“ frågade hon och kände, att det swindlade för hennes ögon.

„Ja doktorerna ha beredt mig på det i dag, om jag sedan är så stark att jag står ut därmed“.

„Herre Gud ja, det är just det wärsta“, sade Maria gråtande, „aldrig har jag tykt om dig bara för det du war stolt och wacker, det må du weta; efter hjärtat och sinnelaget har jag sett och du har warit den bästa man i wärlden. Om du bara inte behöfde plågas så grusligt och jag låge där i ditt ställe; dina krafter kunna också bli riktigt slut“.

„Det kan nog hända kära hustru“, sade Berndt sakta, „men om så sker, att jag snart måste lämna dig och gossen, wet jag, att det är Guds wilja och då få wi inte klaga. Därute på hafwet får man riktigt se, huru liten och ujel den starkaste människa är och huru Guds makt allena förmår föra en lyckligt och wäl öfwer de stora djupen, men först här, när jag legat swag och plågad, har Herren på allwar brutit sönder all min egen wilja. Jag har förslått, huru alldeles intet en människa af sig själf förmår och Herren har tagit mitt förnuft till fånga under trons lydriad. Må det gå, som Han will; går jag bort, så skall Gud själf draga försorg om er, låter han mig leswa åter, så will jag troget tjäna honom i alla mina dagar, så godt jag det kan i min bräcklighet“.

„Amen“, sade Maria, hon kände i denna stund en frid, som icke war af denna wärlden och böjde sig ödmjukt under forgebördan.

Efter några dagar inträffade emellertid en förbättring med den sjuke och snart gåfwo doktorerna hopp om att han skulle blifwa frisk igen. Benet behöfde icke hållas sägas af, det började läkas, men aldrig mer skulle Berndt kunna röra sig utan

käpp, fastän det blef bättre än man wägat hoppas. Inpå ny-året war han ändtligen så pass rass, att de kunde tänka på hemresan och en glad dag war det, då den lilla familjen åter befann sig i skomakarens gamla stuga. Gubben Wit, som hela denna ängsliga tid lefwat där ensam med sin sorg och oro, hade fått nästan snöhwitt hår, men nu war hans fröjd att återse barn och barnabarn också så mycket större.

Lång tid därefter war Berndt ännu fortfarande swag och kraftlös, samt rörde sig owant omkring med sin krycka; men hans lugna och nöjda sinne gjorde dem alla godt. Dessa sjukdomsveckor hade varit en dyr tid för dem, nästan alla Berndts hopsparda penningar hade gått åt, dock stodo de icke i skuld till någon människa och försökte att nu lefwa så sparsamt de någonsin kunde.

Gamle Wiken hade strax efter Marias resa till staden varit uppe hos nämдемännens och talat om Berndts olycka; fadern hade då sett ganska allwarfam ut och några dagar senare kom nämдемansmor en kväll helt sent ned till skomakarens stuga och frågade, om Maria haft tillräckligt med penningar. När hon då fick ett ja till svar, hade hon strax sagt adjö och gått igen. „De hafwa nog ändå fars och mors hjärtan för dig Berndt,“ sade gubben, då han talade härom. „Ahja far det wet jag,“ svarade den unga mannen, „de woro goda mot mig, när jag war pojke och aldrig har jag haft bitterhet i mitt hjärta mot dem, fast jag måste gå min egen wäg i lifwet.“

Då Berndt kom sig litet före och blef wanare att gå, ledde Maria honom en dag, ett stycke på wäg till gården; själf dröjde hon ändå kvar i skogen, medan mannen gick in för att hjälpa på sina föräldrar. Båda blefwo de mycket förskräkta, när de sågo honom så blek och mager med kryckan under armen, men, när de började beklaga honom, talade han så gladt och undergifwet om den aga Herren såndt honom, att de ingenting kunde säga endast förundrade sig.

Berndt sade sedan åt sin hustru, att föräldrarne sett be-lymrade ut som om de haft någon hemlig sorg; faderns guld-

flocka och den tjocka urbedjan woro borta och inte såg han håller de två gamla silfwerbägarene, som nämдемannen ärft efter sin swärfar och som alltid förr brukade stå på den höga klaffbyrån: „Du skall få se, att deras rikdom smultit ihop,“ menade han, „gården såg också riktigt rustig ut. Blomros lär dricka och rumla, har jag hört och Emelia grät så, när jag berättade, huru nöjda wi woro med hwarandra.“

Berndt hade gissat rätt. Det började gå nedåt för nämдемännens; mågen gjorde nämligen stora skulder öfweralt och då snart nog alla reda penningar åtgått att betala de swärafte fordringsägarene, tillgreps tid efter annan någon häst eller flere nötkreatur. Då wåren kom, låg mycken jord obrukad, emedan det ej fans såd att så ut och följande årets skörd lofwade intet, så illa woro åkrarne skötta. Emelia förstod sig ej alls på att hushålla, hon drack upp, hwad hon kunde få, i kaffe och tröstade sig därmed, när mannen — såsom oftast hände — kom full hem. Hans ständiga göromål war nämligen att resa omkring i socknen med den enda dugliga hästen han ägde. Det stod således ganska illa till på den förr så rika gården.

I skomakarens lilla stuga däremot, rådde frid och trefnad. Wintern hade wisjerligen varit dryg nog, men med sträng hushållning hade de dragit sig fram i alla fall. Nu kom det Berndt väl till pass, att han lärt sin swärfars yrke, ty hvarken till jö-man eller dagswärfare dugde han nu mera. I stället arbetade han flitigt med syl och bectråd och blef snart ganska sticlig; arbete behöfde de aldrig sakna, ty den, som är punktlig och ordentlig samt därtill ärlig, blir gärna anlitad af alla.

Maria å sin sida, skötte så väl det lilla hushållet, att brödet nästan tyktes fördubblas i hennes händer och, när söndagen kom, hade hon alltid en skål hwit wälling att sätta på bordet och sin blanka kaffepanna i spjeln. Den lilla trädgårdstappan kring stugan war också frodigare och bättre wårdad än någonsin, syrenhäcken hade wuxit och de små försbärstråna stodo före midsommar alldeles hwita af blommor.

Om söndagarna brukade de wanligen tura om att gå i kyrkan, emedan någon alltid måste wara hemma och se efter gossen, så länge han war så liten, att han ej kunde slippa med.

När det var Berndts och gubben Wiks tur att gå, brukade Maria — då gossen somnat — taga sin postilla och psalmboken och sätta sig på bänken utanför stugan, ty hon menade alldeles som fadern, att också naturen är ett Herrens tempel, där det är godt att få prisa honom, när man ej är i tillfälle att besöka kyrkan.

En wacker söndagsförmiddag satt Maria på den wackra, skuggiga platsen och läste flitigt. Ja så flitigt läste hon, att hon icke alls lade märke till, huru nämдемannen kom gående förbi och med ens stannade bakom syrenbuskarne för att se in i trädgården.

Han hade åldrats mycket under de sista åren och war ej mer så styf och rak som förr: „Här hafwa de så nått och fredligt“, tänkte han, „men wi på vår stora gård ha aldrig någon trefnad haft. Jag kan wäl ändå förstå, att det måste wara för det wi inte warit synnerligen gudfruktiga af oss, men gamle Wiken han har alltid hållit sig till vår Herre, det har hjälpt honom.“

Så tänkte nämдемannen, där han stod så allvarjam och begrundande; han hade stannat hemma frön kyrkan, emedan han flere dagar känt sig något olustig, nu hade han emellertid wandrat ut för att se på den dåliga åkern, som alla talade om och så kom han på återvägen helt oförmodadt att gå förbi Wikens stuga. Långe stod han kvar där på samma ställe och såg på de wackra blommorna och den räffade gården, såg in genom dörren i den snygga trefliga stugan, men först och sist ändå på den unga hustrun, som satt och läste så andaktsfull och stilla. När Maria wändt om det sista bladet af dagens predikan, tog hon upp sin psalmbok och började sedan med klar röst sjunga den sköna och wälfända sången:

„Jesus är min vän den bästa.“

Först när psalmen war slut och Maria gått in, wände nämдемannen sig om och började gå hemåt; men i hans själ rörde sig så många tankar och från denna söndag började måningom uppgå för honom, det ljus, som lyser oss in i dödens natt; han lärde sig att fatta, huru hela lifwet får ett nytt utseende när: „Jesus blir vår bästa vän“.

Godt för den gamle mannen att Herren sökte honom innan det blef för sent för honom att wända om; ty ej många weckor därefter insjuknade han i en swår feber. Snart kände han sitt slut nalkas och sände efter Berndt och Maria, med hwilka han länge talade utan wittnen och bad dem om förlåtelse för den orättwisa han begått mot dem: „Numera“, sade han, „kan jag med all min ånger intet ändra, ty gården tillhör knappast mera någon af oss. Det räcker inte länge innan allt här får gå rubb och flubb och däraf har jag lärt mig, att det jordiska arfwet är intet, men det himmelska så mycket mer. Herren gifwe det åt er kära barn i rikaste mått, det är min sista bön. Jag hoppas för wisso, att det skall gå er wäl, ty du Berndt har nog walt den bästa delen, att arbeta med flit och gudsfuktan och din wassa hustru är det, som först dref dig därtill. Gade hon ej varit så god och bra, skulle du ej så mycket brytt dig om henne, att du för hennes skull lämnade både gods och gård. Så wände Herren min orättwisa mot eder i godt, nådig och barmhertig är Han, honom ware lof och pris!“

Så försonad med Gud och människor slöt nämдемannen sina ögon till den långa sömnen, uppriktigt förjöd och saknad af Berndt och hans hustru, som glädde sig åt, att den gamles hjärta blifwit wändt till dem, förrän han dog.

Ett år ännu höll herr Blomros sig kvar på gården, men sedan gick det såsom nämдемannen förutsagt; allt hwad de ägde måste gå under klubban och hela familjen stod på bar backe, som man säger.

Emelia war alldeles trösklös, hon grät och wred sina händer. Mannen åter låtsjade bry sig om ingenting och war lika högmodig som förr; i grunden kände han sig dock lika illa till mods som hustrun, ty de hade ju intet mer i wärlden än tre stackars små barn, som dagligen behöfde mat och kläder.

Den gamla modern gick som i en dröm, hon wille ej kunna förstå, att hon nu måste lämna sitt forna hem och äta nådebröd hos andra. Berndt tröstade henne då på allt wis och menade, att det ju blott war till egna barn hon skulle flytta:

„Så länge jag kan arbeta“, sade han, „skall mor ingen nöd lida och Maria skall vårda er som en dotter“.

Men detta var nästan det värsta för den stolta gunnman, att hon nu som en utfattig stackare skulle komma och be om taf öfwer hufvudet hos sin swärdotter och gamle Wiken, hwilkas fattigdom hon gått så hårdt åt. Hon hade i alla fall ingen annan råd och måste därtill ännu vara glad öfwer att icke behöfwa ligga församlingen till last.

Herr Blomros' enda utväg till förtjänst skulle nu varit att börja arbeta i sitt anletes swett, men det kände han ingen håg till. Han hade alltid welat vara herremannalik och förstod ej att hvarje rättsskaffens man, af huru högt stånd han än är, anser det som sin plikt och heder att arbeta, så länge krafterna räcka. Han hade tagit exempel af några försupna och dåliga herremän, som han — i sin glädje att få umgås med herrskap — gjort förtrolig bekantskap med och så trodde han i sin dårskap, att det war grusligt fint att latas och göra ingenting hela dagen i ända.

I Amerika, hade han nu fått höra, skulle man skörda guld utan minsta bråt och dit begaf han sig därför, med några hopstiga slantar i börjen; hustrun och barnen lämnade han i hemlandet, tils han kunde sticka dem respengar.

Den stackars Emelia skulle nu nästan swultit ihjäl, om ej Berndt och Maria på tusen sätt hjälpt henne och de wärnlösa små. Modern bodde emellertid i skomakarens trefliga stugkammar och hade det så bra hon någonsin kunde önska, men länge rakte det innan hon kunde förmå sitt stolta hjärta att erkänna det. Dag efter dag böjde Herren dock i stillhet det hårda sinnet och slutligen kom den stunden, då hon gråtande kunde säga till Maria: „Du samlar glödbande kol på mitt hufvud, såsom det står att läsas i skriften; jag har varit hård och elak mot dig, men du är alltid beskedlig och glad och det fast du får släpa dubbelt mot förr, sedan jag gamla skrälle kom i huset“.

„Så där får mor aldrig mer tala“, sade Maria wänligt, „min mans mor skall wäl vara mig som en egen mor och så är det wäl inte mer än rätt, att barnen vårda sina föräldrar

på deras ålderdom. Det står ju i katekesen: „du skall hedra din fader och moder, på det dig skall wäl gå“.

„Ja nog är det sant“, sade nämдемansmor, „men alla barn tänka inte så, ofta tycka de att de gamla blott ligga dem till last“.

„Gud upplyse deras hjärtan“, svarade Maria och måtte de sedan minnas det wackra ordet: „Föräldrarnes wälsignelse bygger barnens bo“.

Ännu många år fortfor gamle Wiken att arbeta tillsammans med sin swärson, men, när han blef skröplig, brukade han stulta omkring ute i trädgårdstappan eller satt han och berättade för sina glada, hurtiga barnabarn, wackra berättelser ur sin bibel, som han kunde nästan utantill.

Nämдемansmor åter, som i ungdomen aldrig kommit sig till att arbeta, hade nu på sin ålderdom af sina egna barn lärt sig denna nyttiga kunskap och numera war hon aldrig hyslös. An waggade hon med en stickstrumpa i handen det minsta barnet, än spolade hon till Marias långa wäfwar eller hjälpte hon med matens lagning; alltid hade hon något för händer och därigenom blef också hennes sinne nöjdt och dagen aldrig lång.

Från Blomros hörde man ingenting, han war och förblef borta och ingen människa kunde upplysa, om han ännu lefde, eller om han möjligen dött därborta i det främmande landet. Emelia kunde knappast förja en man, som endast gjort henne bekymmer och sorg, men så mycket mer förjde hon förlusten af sitt förra goda. Nu hade också hon fått lära sig att arbeta för lifwets uppehälle, men för henne blef det alltid ett twång och okunnig samt wärdslös, som hon war, skulle de ofta lidit nöd, om ej brodern och hans hustru räckt dem en hjälpsam hand. Ett barn, den älfte gossen tog Berndt i lära hos sig, de andra två fingo af församlingen litet till hjälp, så länge de woro minderåriga.

Emelia hade en kammar för billig hyra hos ett beskedligt torparfolk, men som hon ej war ordentlig, såg där alt annat än trefligt ut. Golfwet blef fjällan skuradt, fönstret war så dun-

felt af dam och rök, att man knapt kunde se ut igenom det och kafelugnen svart som sot. Det var ej underligt, om barnen icke trufdes hemma, utan hållre sprungo i byn.

Renhet och ordentlighet äro två goda saker och på båda satte Maria stort värde. Svarje lördag skurades och fjädades i skomakarens stuga och de älska barnen kunde redan hjälpa modern i detta arbete, ty här wandes barnen till att snygga med ett och annat efter deras krafter. Färdigt granris ströddes på golfwet till söndagen, faderns wärktyg plockades undan i en låda och på bordet breddes en rutig duk, som Maria själf hade wäft.

Berndt hade också till det yttre snyggt upp stugan och byggt en kammare till på gasweln. Det var Marias stolthet denna nya kammare, här hade hon en wacker byrå, uppbyggd af fängar med hwhita täcken på och gardiner för fönstren. När Berndt någon gång for till staden, glömde han håller aldrig att hämta med sig någon liten prydnad — till „granna kammaren“ såsom barnen kallade den, — för att fagna sin hustru. An war det en wacker kaffekopp, än en tasla eller något bibelspråk inom glas och ram. Då smålog Maria alltid så gladt och tänkte att ingen hade ändå en så bra man som Berndt war och glädjetärar tindrade därwid i hennes ögon.

Berndt hade också köpt sig en symaskin, så att hans arbete nu gick dubbelt så fort. Alla människor i socknen wille också hållst låta göra sig skoplugg hos honom så att han hade fullt upp med beställningar. Men ju mera det fans, desto gladare småfjög Berndt wid sitt arbetsbord: „När mina gössar bli stora“, brukade han säga, „skola wi få en riktig wärkstad här; wi skola wara så slitiga och försöka göra så dugliga skodon wi någonsin kunna. Det är nu just det samma hwad för arbete man gör, om det är högt eller ringa, blott man är trogen, säger gamle far och den lärdomen har jag försökt hålla i minnet“.

„Jag kommer ihåg en så wacker sång, som passar in på de där orden“, sade Maria, som satt wid sin spinnrock, och med sin klara röst fjög hon:

„Ty Herren sade: „J ditt kall,
Där jag dig satt, du tjäna skall,

Ja wärka, lida för mitt namn
J det du hwilar i min famn.

D far ej efter något stort,
Det lilla — för din Herre gjort —
Ne för hans öga mera täkt
An alt hwad wärldens undran wäkt“.

„Så är det, så är det“, sade gamle Wiken, där han satt nära spjeln och wärnde sig, ty han war nu ofta frusen och Maria glömde ej att hafwa en god brasa i ordning åt honom.

„Jag har alltid sagt det åt er kära barn och säger det ännu,“ fortsatte gubben med sin swaga darrande röst, „troget bör man wärka, där man blifwit satt på jorden, så är Guds wilja och sedan skall Herren aldrig öfvergifwa dem, som förtrösta uppå honom. Han hjälper oss i de jordiska tingen och han har gifwit oss detta sköna löfte:

„War trofast intill böden, så skall jag gifwa dig Lifvens krona“.

